

Тыва Республиканың Барыын-Хемчик кожуунун Хонделен
муниципалдыг бюджеттиг ортумак ниити билиг школазы

Чөпшээрээни

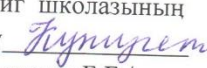
өөредилге талазы-биле
директорнун
оралакчызы

/Ооржак С.К./

« 31 » 08 2022 ч

Бадылааны

Хонделен муниципалдыг
бюджеттиг ортумак
ниити билиг школазының
директору

/Кужугет Б.Б./

Дужаал № 227/3

« 31 » 08 2022 ч

5-ки (бешки) класска
төрөөн чогаал эртеминге
ажылчын программа
2022-2023 өөрөдилге чылы

Неделяда 1 ш
Бүдүн чылда: 34 шак

Тыва дыл болгаш чогаал башкызы
Ооржак Саида Кысыгбайовна тургускан

Хонделен 2022

Тайылбыр бижик

5 класстарның тыва аас чогаалы болгаш литературага ажылчын программазы ортумак ниити өөредилгеге хамаарыштыр РФ-тин ФКӨС-тун негелделеринге, сорулгаларына даянып, Тыва Республиканың өөредилге болгаш эртем яамызының Национал школа хөгжүдөр институтунун 2012 чылда ундургени «Төрээн чогаалга күрүне стандартының» сорулгаларына болгаш негелделеринге дүүштүр кылдырган.

Даянган программазы: 5-7 класстарга тыва аас чогаалы болгаш литература программазын Чамзырын Е. Т., Кужугет М. А., Ооржак Л. Х.– Кызыл: Тыва Республиканың өөредилге, эртем болгаш аныктар политиказының яамызы. Национал школа хөгжүдөр институт, 2012.

Ук программаны кол болгаш ниити өөредилге күрүне стандартына даянып тургускан. Ажылдаар өөредилге ному: Кужугет М. А., Ооржак Л. Х., Чамзырын Е. Т., Шаалы А. С. Төрээн чогаал. 5 класс. Ниити өөредилге черлеринге өөредилге ному. – Кызыл: Национал школа хөгжүдөр институт, 2022. – 224 ар.

Өөредилге ному РФ-тин ФКӨС-тун негелделеринге дүүштүр ортумак ниити өөредилге черлеринин 5-11 класстарына тыва аас чогаалы болгаш литературада чижек программага даянып кылдырган.

Төрээн чогаал эртемни өөрениринин ФКӨС негелделери-биле түннелдери:

Бот-тускайлан түннелдери: өөреникчи бодунун үзел-бодалын, туружун бот-тодарадып, бот-сайзырадып, идепкейжидип, сорулгазына дүүштүр медреселдиг бот-углап билири; өөрениринин чугулазын, чаа билиглер шингээди алырынын, кандыг уре-туннелдиг болурун медреселдиг-биле угап билири; аймак чоннар аразына хуузунда хамааты туружун илереди, хоойлу-дурум ёзугаар бадыйткап; амыдыралчы планнарын тургузуп, ону боттандырынче угландырып билири, ниитилелдин чаёгыс аай россияжи үзел-бодалдыг хөгжүлдизин медресеп, хулээп көөрү; ниитилелдин амыдыралына бот-тускайлаң харысалгалыг болуру.

Предметтиг түннелдери: чогаал эртемни өөрениринин онзагайын, чугулазын медреселдиг билип алырынче; чаа билиглерни чедип алырынын янзы-буру аргаларын өөрениринче; теориялыг билиглерни шингээди, херек кырында ажыглап, эртем ёзузу-биле угап боданырын хевирлээринче; эстетиктиг коруштуг болурунче; келир уеде бот-хуузунын ажыл-херекчи байдалдарынче угландырып эртемни ханы өөренири.

Метапредметтиг түннелдер: Метапредметтиг түннелдернин кол үндизини уругларның медээлер-биле ажылдап билиринин азы ниити чүүлден чугула бодалды *ылгап, сайгарып, хулээп* ап көөрүнүн эге базымнарын кылыры болбушаан, эртемнер аразының харылзаалыгын илередири; өөреникчилерге чогаал эртемни өске эртемнернин теория- практиктиг билиглери-биле холбап өөредири, өөрениринин бот-тускайлан, коммуникативтиг (харылзаа тудуп, чугаалажып билиринин), регулятивтиг (бот-угланышкынныг), чаа билиг алырынын аргаларын шингээттирери.

Тыва аас чогаалы болгаш литература эртеми, оларның өөредиглиг ужур-утказының чамдык методиктиг айтырыглары

ТЫВА ЧОГААЛ ЭРТЕМИ – республиканың школаларында өөредилге-кижизидилге айтырыын шийтпирлээринге эргежок чугула, өзек эртемнернин бирээзи. Тыва чогаал чоннун байлак аас чогаалындан ужуун алган сөстүн уран чүүлү, мөзү-шынар хевирлээринин кол чепсээ.

Бурунгудан бээр ада-өгбелеринин арттырып кааны аас чогаалы, сөстүн уран чүүлү чүс-чүс чылдардан бээр ниитилел амыдыралында болуп турар болушкуннар-биле холбаалыг, үндизин дазылдыг, ол дыл, чогаал эртемниё сайзыраарына, тыва литератураның, культураның хөгжүлдизинге улуг ужур-дузалыг, харын-даа бүгү тыва чоннун бурунгаар көрүштүг сайзыраарына, төөгүнү камгалап арттыраарына онза чугула салдарлыг.

Тыва чогаал төөгүнү камгалап арттыарыңа чугула, өзүп орап салгалдың мөзү-шынарын хевирлээринге онза чугула рольду ойнап чоруур. Тываның чогаалчыларының бижэни амыдыралчы, төөгүлүг чогаалдары сценага боттанып, көрүкчүлөргө эстетиктиг таалады берип чоруур.

Литература бүгү талалыг сайзыраңгай, бедик культуралыг, төрөөн болгаш хөй националдыг Россия чоннарының культуразын, ооң байлаан, найыралын үнелеп билир; чараш мөзү-бүдүштүг, бодунуң үзел-бодалын, хамааты туружун камгалап шыдаар дыл-домаа сайзыраңгай хамааты кижини хевирлээр күштүг, аргалыг, бодунга болгаш долгандыр хүрээлелге чөптүг хамаарылгалыг, шүтүмчүлелдиг болурун чечен чогаал кижизидер. Чечен чогаалды ханы сайгарып номчууру угаап-боданырының арга-шинээн сайзырадыр, чогаалчының делегейи-биле, ооң чогаал бижиир аян-хөөнү-биле чоок таныжары болур.

Чогаал делегейи-биле харылзаа уругларны орус болгаш делегей литературазының шылгараңгай чогаалдары-биле таныжарыңа, тыва чогаалды кожа-хелбээ чоннарның чогаалдары-биле деңнеп сайгарарыңа, оларның чоок болгаш ылгалдыг талаларын тодарадып өөредиринге чогумчалыг байдалды тургузуп бээр..

Тыва чогаалдың өзөөн национал литератураның алдын фондузунда кирген чогаалдар тургузуп турар.

Уран сөсчүглө сеткил хөлзээшкинни оттурар эвес, сөстүң онзагай чаражын, ханы утказын медреселдиги-биле сайгарып билиринге чаңчыктырар. Чеченчогаалсайгарылгазы төөгү, философия, психология, педагогика, уран чурулгаэртемнери-биле чергелештир күүсеттинер.

Уругларның чугаа сайзыралыңа, чугаа культуразыңа, хөй-ниити харылзажылгага тыва чогаал эртемниң салдары улуг. Чечен чогаал дылы дылэртемниң бүгү адырлары-биле холбаалыг болганда, уруглар сөстүң эстетиктиг функцияларын долу сайгарып билир болур ужурулуг. 5-ки класска чогаал дугайында өөрөнгөн билиглерин улам сайзырадып, өөредилге номунда литература теориязыңа хамаарыштыр берген билиглерни шиёгээдир.

Чогаал теориязыңа хамаарышкан айтырыгларны делгем, өске литературалар-биле чергелештир өөредири.

Методтар: шинчилел, дилеп тыварының, көргүзүг, проектилиг метод, индукция, анализ, синтез, деңнелге, башкының сөзү, беседа, хайгаарал, өөреникчилерниң бот-тывынгыр ажылы, көргүзүп тайылбырлаарының методу, дилеп тыварының, төлевилел методу, чогаадыкчы номчулга.

Аргалар: билдинмес айтырыгларга харыыны боттары дилеп тывар, шиитпирлээр ужурулуг айтырыгларга даяныр схема-план тургузары, интернеттен тыпкан факт-материалдар-биле ажылдаары.

Класстан дашкаар ажылдар: бот-тускай ажылдар, бөлүктөп ажылдаары, ниити ажылдаары.

Төрөөн чогаал эртемниң утказы

Тыва аас чогаалы болгаш литература – Тыва Республиканың школаларында кол эртемнерниң бирээзи. Чоннуң ада-өгбелериниң чүс-чүс чогаадып, сайзырадып келген сөстүң уран чүүлү деп билиндирбишаан, чогаалды амыдырал-биле холбап, сайзырадыр. Тыва болгаш хөй националдыг Россия чоннарының культуразын, ооң байлаан, найыралын үнелеп билир, чараш мөзү-бүдүштүг, бодунуң үзел-бодалын, хамааты туружун камгалап шыдаар кижини хевирлээр. Тыва чогаал эртеми ниити филологияның тыва дыл эртеми-биле сырый холбаалыг.

КАЛЕНДАРЬ-ТЕМАТИКТИГ ПЛАННААШКЫН

Бөлүк	Тема	Шаг ы	Өөреникчилерниң күүседир уjurлуг кол-кол ажыл-чорудулгазы
Кирил де Поэзи я	Ном дугайында сөс Сарыг-оол С. А. «Ном»	1	Чогаал – уран чүүлдүң бир хевири, чогаалдар болуушкуннар төрөөн чуртунуң төөгүзүнүң, төөгүл хүннериниң бадыткалдыг арыннары, херечизи дээрзи билип алыры. Литературлуг маадырларның омур-хевир оларның кылып чоруур ажыл- чорудулгазы хөделиишкиннери – сайгаржып чугаалажыр чүүл дээрзи билип алыры. Кижиниң бүрүзүнүң чуртталгазында чечен чогаалдың салдарын тодарадыры. Ном болгаш ооң маадырларының дугайында чугаага киржири Чогаалдың темазын болгаш кол бодалын тодарадып билири. Номчаан чогаалынсайгарып чугаалажырынга идепкейлиг киржилгелии. Автор, чурукчу, редактор, корректор болгаш оон-даа өскө номну белеткеп үндүреражылдакчылар дугайында медээ-биле таныжары. Аянның номчулганы күүседип билири. Ном, ооң кижиниң амыдыралына ажык-дузазының дугайында чугаага киржири
	Кюнзегеш Ю. Ш. «Сиген шөлүндө» Чогаал теориязы. Деңнелге	1	Шүлүктүң темазын тодарадып билири. Неологизм сөстөрнүң утказы-биле ажылдапбилири. Колхоз, колхозчу бригада болгаш оон-даа өске чаа сөстөр-биле ажыл. Аянның номчулганы күүседип билири. Сөзүглелде дылдың чурумалдыг аргала-ры – деңнелгелерни тып билири. Дылдың чурумалдыг аргаларының сөзүглелде салдарын тодарадып билири
Проз а	Сарыг-оол С. А. «Эдер амытаннар» («Аңгыр- оолдун тоожузу» деп чогаалдан үзүндү)	1	Чогаалчының намдарында элээди чылдарын, көшкүн тыва чоннуң чаңчылчаан амыдыралы, ёзу-чаңчылдары-биле холбап, деңней сайгарып билири. Чогаал маадырларына характеристика бээри. Дылдың чурумалдыг аргаларын эге класска өөрөнгенинге даянып тып билири, оларның чогаалга салдарын тодарадыры. Чогаал маадырларының иштики делегейин бойдус чурумалын дамчыштыр тодарадып билири. Чогаалды улустун аас чогаалы-биле холбаалыг

			өөредери, олар-ның аразында харылзааны тодарадып билири
А ас чо га ал ы	Улустуң аас чогаалы. Тоолдар	1	Тоол маадырларынга характеристика бээри база оларның аажы-чаңын үнелээри. Башкының айтырыгларынга харыылаары. Улустуң аас чогаалында көдүртүнгөн мөзү-шынар айтырыын бодунуң көрүжү-биле тайылбырлап билири. Улустуң аас чогаалының кол өзээн мөзү-шынар айтырыы, чоннуң эки аажы-чаңының дугайында айтырыглар тургузуп турар дээрзин ылгап билири. Улустуң аас чогаалының жанр талазы-биле онзагайын сайгарып билири. Улустуң аас чогаалының дылының онзагайын тодарадып билири. Улустуң аас чогаалының кижизидикчи салдарын айтып, тайылбырлыг сайгарылганы кылып билири
	Хуулгаазын тоолдар «Тос оолдуг Доктагана кадай»	1	Хуулгаазын тоолдарның онзагай талаларын тодарадып билири. Номчаан тоолунуң утказын дыңнакчыга чедимчелиг дамчыдып, тема болгаш сюжедин тодарадып билири. Угаап боданырын сайзырадырынга, ыдыктарга хамаарыштыр кижиниң хамаарылгазын хевирлээринге хуулгаазын тоолдарның салдарын тодарадыры. Тоолдарның өөредиглиг утказын илередири
	Анаа тоолдар. «Балыкчы Багай-оол»	1	Анаа (амыдыралчы) тоолдарның онзагайын Анаа (амыдыралчы) тоолдарда кижиниң эки аажы-чаңын: эвилең-ээлдек болурун, эп-найыралдыг, чөптүг болурун тодарадып билири. Тоолга дүүшкек уткалыг мультфильмге хамаарыштыр чугаага киржип, сайгарып билири
	Тоол «Чаңгыс ой аъттыг үш алышкы»	1	Тоолда кол бодалды илередири. Маадырларның аажы-чаңын, мөзү-шынарынтодарадып билири. Номчаан тоолунга хамаарышкан айтырыгларга харыылап,
			сайгарып билири
	Дириг амытаннар дугайында ттоолдар «Чеди	1	Тоолда чырыттынган чаагай сеткилди илередип билири. Тоолдарның дылыныңонзагайын тып, оларның чогаалга салдарын тодарадып билири. Дириг амытаннар дугайында болгаш анаа (амыдыралчы) тоолдарны ылгап билири

	иелиг Чес-Мыйыс» «Кускун биле Үгү» Чогаал теориязы. Эпитет дугайында билиг		Тоолдарның идея-тематиктиг угланыышкынын, кижизидикчи Команда бооп, бөлүктешип, диалог чугаа тургузуп ажылдап билири. Тоолдардаэпитеттин салдарын тодарадып, сайгарып билири
Россия чоннары ның литерат уразы. Делегей литерат уразы	Леонардо да Винчи.Притча «Итпиктер болгаш оларның оолдары». «Пеликан»	1	Кижилерниң таарымча чок аажы-чаңы, ооң кижиге херекчок салдарының дугайында Леонардо да Винчинин чогаадыкчы өнчүзү – мерген чугаалары-биле таныжары. Мergen чугааларда (притчаларда) авторнуң туружун тодарадыры. «Бак сагыштың долузун» дириг амытаннар чижээнге илередип тайылбырлаары
Аас чогаалы	Фольклорнуң биче хевирлери. Үлегер домактар болгаш чечен сөстөр		Үлегер домактар – фольклорнуң биче хевирлери дээрзин сайгарып билири. Тыва үлегер домактарның утказын тодарадып билири. Үлегер домактарның делегей болгаш амыдырал дугайында өөредиглиг утказын тодарадып билири. Үлегер домактар болгаш чечен сөстөрдө мерген утканың тодарадыын илередип билири. Үлегер домактарны шээжи-биле чугаалаары
Россия чоннары ның литерат уразы. Делегей литерат уразы	Бурят улустуң аас чогаалы. Триада	1	Көшкүн чоннарның өөредиглиг мерген чугааларын деңнеп, сайгарып(ниити болгаш тус-тус талаларын) билири. Бурят чоннуң аас чогаалының тыва чоннуң аас чогаалынга чоок, ылгалдыгталаларын илередири
Аас чогаалы	Фольклорнуң биче хевирлери .		Тывызыктарның тематиктиг бөлүктөрүн болгаш тургузуун тодарадып билири. Тывызыкты тыварынга хамаарыштыр аргаларны тодарадып билири. Деңнелгелиг
	Тывызыктар дугайында билиг		сайгарылганы кылып билири. Тывызыктарны аянныг ыдып салыры. Сайгарылга үезинде бөлүк, команда бооп ажылдап билири
Проза	Куд аж ыК- Э. К. «Кым эң ажыкты- гыл?»	1	Литературлуг тоолдарның фольклорлуг үндезинин, аас чогаал-биле харылзаалыын тодарадып билири. Тоолдарны шилилгелиг эдерти чугаалап, оларның сургаалдыг утказын тодарадып билири. Сөзүглелдин утказынга, маадырларның хөделиишкиннеринге даянып, бодунуң бодалын, хамаарылгазын илередип билири. Рольдап аянныг номчулга. Номчуп

			турар чогаалыңга хамаарыштыр үнелелди бодунуң хире шаа-биле тодарадып билири. Чогаалда дылдың чурумалдыг аргаларын тып билири, оларның чогаалга салдарын тодарадыры
	Эргеп М. С. «Чартык арбай»	1	М. С. Эргептин чогаадыкчы ажил-ижи-биле таныжылга. Уруглар чогаалчызының бижээни литературлуг тоолдарның фольклорлуг үндезинин, аас чогаал-биле харылзаалыын тодарадып билири. Тоолда мөзү-шынар темазын болгаш ооң кижизидикчи салдарын сайгарып билири. Чогаал маадырларыңга деңнелгелиг характеристиканы, маадырларның хөделиишкиннеринге тус-тус үнелел бээри
	Сүрүң-оол С. С. «Карактар дугайында маргылдаа»	1	Чогаалды аянның номчууру. Кыска тоолдарның онзагайын илередири. Номчуп турар чогаалыңда чидиг айтырыгга хамаарыштыр бодунуң үнелээшкинин тодарадып билири. Тоолдуң сайгарылгазыңга идепкейлиг киржири. Тодаргай кылдыр эдerti чугаалаары
	Чүлдүм Ч. М. «Тарааның тывылганы»		Чогаалда төөгүлүг болуушкуннарның фольклор үндезиннеринге дүүштүр чогааттыңганын тодарадыры. Тодаргай эдerti чугаалап билири. Айтырыгларга долу харыылаары
	Эргеп М. С. «Хек чүге ыраажы болганыл?» Чогаал теориязы. Авторлуг тоолдар	1	Чогаалды аянның номчууру. Бойдуска (хектин эдеринге) хамаарыштыр улусчу даап бодаашкынының онзагайы, ук чүүлге хамаарылгазын илередип билири. Маадырларга характеристика бээри. Улустуң аас чогаалының болгаш авторлуг тоолдарның дөмей болгаш ылгалдыг талаларын, идеялиг утказының чоок талаларын тодарадыры
	Сувакпит О. О. «Арзылаң биле Пар» Чогаал теориязы. Басня дугайында билиг	1	Басняда кол бодалды илередири. Чогаалда маадырларның омур-хевирин тус-тус ылгап тайылбырлаары. Номчаан чогаалыңга хамаарыштыр бодунуң бодалын, хамаарылгазын илередип билири. Шээжи-биле аянның номчулганы күүседери. Басняларда кижилерниң багай аажы-чаңын: мегелээрин, бодун өрү көрдүнерин, мугулай чоруун сойгалаары болгаш сайгарары
	Серен С. С. «Ном биле Портфель»	1	Басняда кижилерниң багай аажы-чаңын: бодун тогдунарын, мактанырын сой-галаары болгаш сайгарары. Чогаалда дылдың чурумалдыг аргаларын тып, басняның идеялиг утказын тодарадырыңга оларның салдарын тодарадыры. Басняны рольдап аянның номчууру

Россия чоннары ның литерат уразы. Делегей литерат уразы	Крылов И. А. «Каарган болгаш дилги» Чогаал теориязы. Диригжидилге дугайында билиг	1	Басняда чоннуң мергенин, өөредиглиг уjur- утказын тодарадып билири. Авторнуң туружун илередири. Чогаалдың идеялиг угланыышкынын тодарадыры. Тыва чогаалчылар С. Сарыг-оолдуң, Л. Чадамбаның, И. Медээчиниң очул- дурганы орус баснялар-биле шилилгелиг таныжылга. Басняны рольдап аяанныг номчууру
Поэзи я	Иргит Л. Х. «Теве»		Лидия Иргиттиң өөредиглиг, каттырынчыг уткалыг чогаалдары-биле таныжылга. Сөзүглелден диригжидилгени тып, чечен чогаалга оларның салдарын илередири. Авторнуң туружун дылдың чурумалдыг аргаларын ажыглаанындан тодарадыпбилири. Басняны рольдап аяанныг номчуур.
Проз а	Чадамба Л. Б. «Аян-чорук»	1	Уруглар чогаалчызы Л. Б. Чадамбаның намдары-биле кыска таныжылга. Чаштар делегейин чуруур талазы-биле чогаалдың уран- чеченин, бижиттинген аянының онзагайын тодарадыры. Улустуң аас чогаалын чогаалда ажыглаанын база оларның кол бодал илередиринге салдарын илередип билири. Чогаал маадырларынга оларның тус-тус омур- хевиринге характеристика бээри. Чогаалды аяанныг номчууру. План ёзугаар азы шилилгелиг едерти чугаалаары. План тургузары
	Олчей-оол М. К. «Тергелиг аът» («Хөөрээр ниң чугаалары » деп номдан)	1	Чечен чугааның сюжет болгаш чончу аян хөөнүнүң онзагайын тодаргайлап билири. Хөөрээр маадырның аажы-чаңында ылгалып турар кол демдектери илередири. Чогаалды рольдап аяанныг номчууру. План ёзугаар эдерти чугаалаары
	Саган-оол О. К. «Эжишкилер» Чогаал теориязы.	1	О. Саган-оолдуң допчу наmdары-биле кыска таныжары. Чечен чугааның идея, темазын тодарадып билири. Кижилер аразында найыралдыг болурунун эки салдарын тайылбырлаары.
	Пейзаж		Төмүр болгаш Маадырның омур-хевиринге деңнелгелиг характеристика бээри Пейзаж – бойдус чурумалы, чогаалда уран арга дээрзин билип алыры. Пейзаждеп терминниң утказынга дүүштүр сайгарылга кылып билири. Аяанныгномчулга. Номчаанын сайгарары. План ёзугаар эдерти чугаалаары. План тургузары

	Сувакпит О. О. «Аът чарыжы»	1	Чогаалдың темазын, кол маадырның аажы-чаңының кол ылгавыр талаларын тодарадыры. Бичии аът мунукчузунуң психологтуг байдалын илередип билири: ооң шимчээшкини, бодунга бүзүрелдиг аажы-чаңы. Бодунуң мурнунга тургустунуп кээр берге байдалдарны көрүп, ажып эртип тура, бичии маадырның аажы-чаңының илереп кээрин хайгаарап билири. Чогаал үзүндүлерин медреселдиг номчуп база эдерти чугаалап билири. Айтырыгларга харыылаары
	Эргеп М. С. «Өдүгенде чайлаг»(тоожудан эгелер)	1	Чогаалдың темазын тодарадыры. Тожунуң бойдус чурумалын болгаш дириг амытаннарын омур-хевирлиг тодарадып билири. Чогаалдың дылын, Тожу чонунуң диалектизиниң онзагайын сайгарып билири. Аянның номчулга. Номчаанын сайгарары. Чогаал үзүндүлерин медреселдиг номчуп база эдерти чугаалап билири
	Суваң Ш. М. «Кара-Баштыг»	1	Чогаалда болушкуннарны болгаш чогаал маадырларының хөделииш-киннерин сайгарып билири. Чогаалда төөгүлүг болушкуннарга хамаарыштыр сайгарылгалыг номчулганы чорудуп билири. Салдынган айтырыгларга аас болгаш бижимел-биле долуга харыыны берип билири. Аянның номчулга
Поэзия	Лудуп Р. «Таваар, маажым бадып келгеш»	1	Авторнуң чашкы үени көргүскениниң онзагайын дылының уран-чеченинге даянып, илередип билири. Шүлүктү сайгарылгалыг номчуп билири. Кулунчактың омур- хевирин чуруп көргүзери. Шүлүктүң бижиттинген аянының онзагайын тодарадыры
Проза	Суваң Ш. М. «Хүн-Херелден аалчылар»	1	Тоожуда уругларның омур-хевирин тус-тус үнелеп демдеглээри. Тоожукчунуң омур- хевирин. Аянның номчулга. Номчаанын сайгарары. Бердинген даалга ёзугаар сөзүглелди эдерти чугаалаары. Фантастиктиг чогаалдың онзагайын, чогаадып каан болгаш фантастиктиг арга ажыглалының тема тодарадырынга салдары
	Куулар Н. Ш. «Танаа-Херелдин чуртунда»	1	Фантастика аргаларының чогаалда кири-генин тодарадып билири. Үш эжишкиниң тоол оранынга чорумалдарының дугайында план ёзугаар азы кыска эдерти чу- гаалап, сайгарып билири. Аянның номчулга
	Донгак Э. Л.	1	Рольдап аянның номчулга. Номчаанын сайгарары. Буянның мөзү-шынарлыг

5-ки класстың төрөөн чогаалга календарь-тематиктиг план

№	Теманың ады	Шаг ы	Онаалга	Ай, хүнү		Капсы рылга
				план	факт	
Кирилдекичээл 1 шак						
1	Кирилде кичээл. Ном –силерниң өңнүүңер болгаш башкыңар.	1	«Ном» доктаадыр			
2	Ю.Кюнзегеш «Сиген шөлүндө» Чогаал теориязы. Деңнелге дугайында билиг.	1	Чогаадыкчы ажыл			
3	С.А.Сарыг-оол «Эдер амытаннар» («Аңгыр-оолдун тоожузу» деп чогаалдан үзүндү)	1	Утказын чугаалаар,номч дургенинге белеткенир			
1 кезээ. Эгээртинмес эртине-байлак – аас чогаалы						
4	Чогаал теориязы Аас чогаалының тывылганы, нептерээни, хевирлери, ужур-дузазы	1	Ар 8-10 номчуур, тодарадылгаларын бижиир			
Хуулгаазын тоолдар						
5	«Тос оолдуг Доктагана кадай»	1	9 оолдун эртемнерин бижиир, утказын кезектеп чугаалаар			
Анаа тоолдар						
6	« Балыкчы Багай-оол» «Чаңгыс ой аъттыг үш алышкы»	1	Чурук чуруур Ар 28 айт-га харыылаар			
Дириг амытаннар дугайында тоолдар.						
7	«Чеди иелиг Чес-Мыйыс» «Кускун биле Үгү»	1	Утказын допчулап чугаалаар, утказынга чоок ул.д бижиир			
8	ЧСК Тоол оранынче аян чорук кичээли Чогаал теориязы. Эпитет дугайында билиг	1	куштарнын орус аттарын бижиip эккээр арын 41 номчуур			
9	Леонардо да Винчи Итпиктер болгаш оларнын оолдары Пеликан	1	Арын 42,44			
Үлегер домактар болгаш тывызыктар						
10	Үлегер домактар.Чечен сөстөр	1	10 ул.д доктаадыр			
11	Чогаал теориязы. Үлегер домактар болгаш чечен сөстөр дугайында	1	Ул.домак ажыглап, найырал дуг-да			

	билиг		чогаадыг бижиир			
12	Аас чогаалының биче хевирлери Триада	1	1 узун тыныш чугаалаар			
13	Тывызыктар. Тывызыктарның уран-чечени Чогаал теориязы. Тывызыктар дугайында билиг	1	Ар 55, айтырыгларга аас-б харыылап ооренир			
2-ги кезээ. Аас чогаалындан ужукталгаш...						
14	К.-Э.К.Кудажы «Кым эң ажыктыгыл?»	1	Ынак дириг амытанын чуруур Ар 69 айт-га харыылаар			
15	М.С.Эргеп «Чартык арбай» С.Сурун-оол «Карактар дугайында маргылдаа»	1	Ар 72 таблица долдурар			
16	Ч.Чулдум «Тарааның тывылганы» М.Эргеп «Хек чуге ыраажы болганыл?» Чогаал теориязы. Авторлуг тоолдар дугайында билиг.	1	Ар 75 №4 бижимел-биле харыылаар			
17	О.О.Сувакпит «Арзылаң биле Пар» Чогаал теориязы. Басня дугайында билиг.	1	Ар 78 доктаадыр			
18	С.Серен «Ном биле Портфель» Л.Х.Иргит «Теве»	1	Ар 80 доктаадыр			
19	И.Крылов “Каарган болгаш дилги” Чогаал теориязы. Диригжидилге дугайында билиг	1	Ар 83 №3 бижимел-биле			
3-ку кезээ. Чаштар делегейинин көрүнчүү						
20	Л.Б.Чадамба «Аян-чорук» «Аян-чорук эгелээн» «Аян-чорук» «Ужар», «Кайгамчык-ла»	1	Утказын аянныг номчааш эдerti чугаалаар			
21	Ө.Монгуш “Тергелиг аът”	1	Арын 99			
22	О.К.Саган-оол «Эжишкилер» Чогаал теориязы. Пейзаж	1	Кыска чогаадыг «Маадыр –ёзулуг эш» Конспект кылыр			

	дугайында билиг.					
23	О.О.Сувакпит «Аът чарыжы»	1	Ар 107 №8 бижимел-биле			
24	М.С.Эргеп «Өдугенде чайлаг» деп тоожудан эгелер «Дүнеки коргуушкуннар» «Ыдыктыг чаңчыл»	1	Утказын чугаалаар, 3 айтырыг тургузар			
25	«Бүгү кежик – Чер-иеде» «Изиг маргылдаалыг кичээлдер», «Аъттаныптым»	1	Чаңчыл дуг-да чүнү билир мен			
26	Ш.М.Суван «Кара-Баштыг»	1	Ар 124 айт-га харыылаар			
27	Р.Д.Людюп «Таваар, маажым бадып келгеш»	1	Айт-га харыылаар			
4 ку кезээ. Хуулгаазыннар делегейи						
28	Ш.М.Суван «Хун-Херелден аалчылар» деп тоожудан эгелер	1	Утказын эдерти чугаалаар			
29	Н.Ш.Куулар «Танаа-Херелдин чуртунда» деп тоожудан эгелер	1	Ар 149 айт-га харыылаар			
30	Э.Донгак «Буянныг амытаннар» Дылының уран-чечени	1	Утказын эдерти чугаалаар			
5-ки кезээ. Ыдыктарым.						
31	О.О.Сувакпит «Россияга алдар» С.Б.Пюрбю «Ынак Тывам» А.Уержаа «Ие дылым»	1	Шулукту аянныг номчуур			
6-гы эге. Тиилелгениң сылдыстары...						
32	С.А.Сарыг-оол «Маадыр Чургуй-оол» О.О.Сувакпит «Кечил-оолдун солдаттары» М.Сундуй «Дайынчылар»	1	Шулуктун утказынга чурук чуруур			
7-ги кезээ. Дириг амытаннар						
33	Ю.Ш.Кюнзегеш «Эзимде» А.Куулар «Сыын мунупкаш» С.С.Сурун-оол «Ус-кушкаш»	1	Утказын эдерти чугаалаар			
34	М.Кужугет «Азыранчып чорааш» В.Санги «Тулаага ужуражыышкын»	1	Кезектерге чарып, план тургузар			
Ниити: 34 шак						

Ажылчын программага эдилге кылганының чылдагааны

Класс	Теманың ады	Эрттирген хүнү	Ажылчын программаны эткениниң чылдагааны	Херек кырында эрттирген хүнү

ПРОШНУРОВАНО, ПРОЧУМЕНОВАНО
И СРЕЩЕНО ПЕЧАТЬЮ

18 (восьмнадцать)

СТРАНИЦ

« 31 » 08 20 24 года

Директор школы: Курманкулов Б.Б.

